

RutteVier had door kunnen pakken met immigratie maar doet dat niet

Door [Hans Roodenburg](#) - 18 december 2021

Geplaatst in [Migratie](#) - [RutteVier](#)

275 duizend inwoners erbij door immigratie tijdens Rutte III in de drie pre-coronajaren 2017-2019. Dat is een stad ter grootte van Eindhoven plus de randgemeente Veldhoven. En dit tegen de achtergrond van een gierende woningnood, dichtslibbende verkeersinfrastructuur, 'allochtonisering' van de Bijstand en [toenemende spanningen in de samenleving](#).

Je zou dus verwachten dat Rutte IV de schouders eronder zet om het tij te keren. Maar de beleidsvoornemens in het coalitieakkoord dat deze week werd gepresenteerd wijzen bepaald niet in die richting.

Hoe verder met asiel?

De meest problematische component van deze immigratie wordt gevormd door de asielmigratie en de daaraan gerelateerde gezinsmigratie. Het overgrote deel van de asielaanvragen leidt - ook na afwijzing - tot vestiging in Nederland. De groep asielmigranten wordt gekenmerkt door een gemiddeld hoge en hardnekkige uitkeringsafhankelijkheid. De retournemigratie onder deze groep is relatief laag, wat betekent dat velen tot in lengte van jaren aangewezen blijven op de loketten van de verzorgingsstaat. Bovendien is - aldus het kabinet - sprake van misbruik van de asielprocedure op grote schaal.

Hoeveel asielzoekers naar Nederland komen en wie dat zijn onttrekt zich - uitgezonderd de 'uitgenodigde' vluchtelingen - praktisch volledig aan controle door de Nederlandse autoriteiten. De

RutteVier had door kunnen pakken met immigratie maar doet dat niet

huidige regels voor asielmigratie komen erop neer dat de asielzoekers zelf, en de door hen ingeschakelde mensensmokkelaars de dienst uitmaken.

Inzet van de VVD

Bij de grootste coalitiepartij de VVD is men zich dit alles, getuige het [verkiezingsprogramma 2021-2025](#), wel degelijk bewust. Dat programma roept op tot een breuk met het huidige falende asielsysteem. Hieronder de kernpunten van een nieuw asielsysteem volgens de VVD:

“We moeten verder werken aan de vervolmaking van het migratiebeleid, gebaseerd op migratieovereenkomsten met landen in de regio en het terugsturen van migranten die op eigen houtje Europa proberen te bereiken.”

Opvang in de regio is dus het uitgangspunt. Ook opvang van vluchtelingen in Nederland blijft mogelijk, maar hoeveel en wie, dat bepalen we in deze visie zelf. Deze opvang is bovendien in principe tijdelijk:

“De huidige praktijk waarin na vijf jaar permanent verblijf verkregen kan worden, willen we aanpassen. Uitgenodigde vluchtelingen geven we dan een tijdelijke verblijfsvergunning voor drie jaar. In het vierde jaar keert men direct terug of naar het land van herkomst als dat weer veilig is of naar het veilige derde land in de regio van herkomst. Het is ook mogelijk dit vierde jaar te gebruiken voor de behandeling van een aanvraag voor een verblijfsrecht met een ander doel (werk of studie) indien aan alle voorwaarden van die vergunning wordt voldaan, zoals inkomenseisen en taalbeheersing. Alleen mensen die zelfredzaam zijn en de Nederlandse normen en waarden hebben omarmd kunnen hier gebruik van maken.”

In geval van een nieuwe migratiecrisis voorziet het verkiezingsprogramma onder andere in de volgende maatregel:

“Opvang aan de buitengrens van de Europese Unie als het niet lukt om Europese migratiedeals met landen in de regio te sluiten. Vanuit een gesloten voorziening of een eiland is doorreizen niet mogelijk. Vanuit deze opvanglocatie kunnen mensen teruggestuurd worden naar het land van herkomst, een veilig derde land of eventueel op uitnodiging toegelaten worden tot een EU-lidstaat.”

En als de EU niet meewerkt gaan we onze eigen weg:

“Een opt-out clause voor de EU-afspraken op het gebied van asiel en immigratie wanneer hervorming van het Europees asielrecht onvoldoende ruimte biedt om de genoemde maatregelen ten tijde van crisis uit te voeren.”

Wat de VVD hier allemaal voorstelt bouwt voort op de ideeën van het voormalige kamerlid (thans Europarlementariër) Mailik Azmani en is in lijn met de nieuwe immigratiepolitiek van trendsetter Denemarken dat - anders dan Nederland - destijds zo wijs was een *opt-out* voor EU-regelgeving te

RutteVier had door kunnen pakken met immigratie maar doet dat niet

bedingen. In dit stelsel kunnen ongenode immigranten niet langer met een beroep op het asielrecht toelating afdwingen, omdat er het alternatief is in de vorm van een asielaanvraag in de regio van herkomst. EU-brede invoering zou eindelijk een effectieve bewaking van de buitengrenzen binnen bereik brengen.

Allemaal prima plannen van de VVD, plannen die uitzicht bieden op het beheersbaar maken van de asielmigratie om zo de aantallen te begrenzen tot wat de absorptiecapaciteit van de Nederlandse samenleving aankan. De vraag dringt zich nu op wat hiervan is terug te vinden in het voorliggende [coalitieakkoord](#).

Onderhandelingsresultaat

Het voert te ver om alle voornemens inzake migratie hier onder de loep te nemen. We beperken ons daarom tot het meest prangende onderdeel dat handelt over asiel. Wat staat er in de migratieparagraaf van het coalitieakkoord onder het kopje asiel? Een citaat:

“In deze kabinetsperiode werken we aan een fundamentele herziening van het gezamenlijke Europese asielsysteem (GEAS) zoals voorgesteld door de Europese Commissie en neergelegd in de kabinetsappreciatie, maar, als dit niet snel genoeg gaat, werken we hieraan verder met een kopgroep van gelijkgestemde lidstaten.”

Of een en ander de afhandeling van asielverzoeken buiten het grondgebied van de EU – een noodzakelijke voorwaarde om de asielinstroom beheersbaar te maken – dichterbij zal brengen is de vraag. Enige hoop valt te putten uit onderstaande passage in [een van de kamerstukken](#) over dit onderwerp:

“Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, zien de invoering van een verplichte asielbuitengrensprocedure als een essentiële stap om meer grip te krijgen op irreguliere migratie naar en binnen de EU. Het asielverzoek van degenen die duidelijk niet in aanmerking komen voor asiel kan in zo’n procedure snel worden afgewikkeld, inclusief een terugkeerbesluit. Sommige andere lidstaten zijn terughoudend onder andere vanwege het verplichte karakter, mede gelet op de samenstelling van hun instroom, de aantallen die onder die procedure zouden vallen en de daaruit volgende logistieke en uitdagingen.”

Als het kabinet hiermee de onderhandelingen ingaat zal het de nieuwe Duitse regering tegenover zich vinden, die immers zeer geporteerd is voor open grenzen. Nederland, en premier Rutte in het bijzonder, staat niet bekend als harde onderhandelaar in de EU. Tekenen bij het kruisje is toch een hardnekkige reflex. Maar als we die asielbuitengrensprocedure niet voor elkaar krijgen blijft effectieve bewaking van de buitengrenzen een illusie.

Een ander punt betreft de migratiepartnerschappen met ‘derde landen’ waar het coalitieakkoord over spreekt. Wat deze partnerschappen kunnen betekenen voor bevordering van opvang in de regio is echter volstrekt onduidelijk. Het lijkt vooral te gaan over het terugnemen van uitgeprocedeerde

RutteVier had door kunnen pakken met immigratie maar doet dat niet

asielzoekers in ruil voor, onder andere, “tijdelijke legale en circulaire arbeidsmigratie”. Tijdelijke gastarbeid dus.

Ervaringen in het verleden met als tijdelijk bedoelde gastarbeid maken duidelijk dat die tijdelijkheid weleens zou kunnen tegenvallen. Een noviteit in het terugkeerbeleid is de zogenaamde ‘ongewenstverklaring’ als sluitstuk van het proces dat moet leiden tot de terugkeer van uitgedeelde asielzoekers. Dit zou de druk op betrokkenen om te vertrekken kunnen opvoeren, al moeten we afwachten of dit middel ook daadwerkelijk zal worden ingezet.

Nu we het toch hebben over immigranten die zouden moeten terugkeren, wil ik de lezer deze passage uit het coalitieakkoord niet onthouden:

“Overlastgevende asielzoekers, veelal veiligelanders, zetten het draagvlak voor opvang van echte vluchtelingen en de leefbaarheid voor omwonenden onder druk, ook ten nadele van medewerkers en medebewoners. Daarom is de afgelopen jaren een stevig pakket aan maatregelen vastgesteld om overlast aan te pakken. We continueren en intensiveren de huidige aanpak om overlastgevers in AZC's, opvang en rond deze opvang en in het OV aan te pakken.”

Stevig pakket aan maatregelen? Continueren huidige aanpak? Ik ben benieuwd wat de buschauffeurs op de lijn Ter Apel - Emmen hiervan vinden.

Gemiste kans

Wat heeft Mark Rutte nu eigenlijk bereikt gelet op de ambitieuze plannen voor het asielbeleid in het verkiezingsprogramma van de VVD? Het antwoord moet luiden: bitter weinig. Noch de asielaanvraag in de regio van herkomst, noch het schrappen van de automatische permanente verblijfsvergunning voor vluchtelingen, noch de *opt-out* voor EU-regelgeving is in het coalitieakkoord terug te vinden. Als hij in de onderhandelingen met zijn coalitiepartners al nagenoeg niets voor elkaar krijgt, doet dat het ergste vrezen voor de komende onderhandelingen in de EU. Alles overziende moeten we concluderen dat dit coalitieakkoord een gemiste kans is om het immigratiebeleid, en in het bijzonder het asielbeleid, een draai in de goede richting te geven.

Hans Roodenburg werkte als econoom bij het Centraal Planbureau en schreef daar mee aan baanbrekende rapporten over het immigratiebeleid. Over datzelfde onderwerp publiceert hij regelmatig voor Wynia's Week. Vindt u dergelijke heldere berichtgeving broodnodig, **ook in het nieuwe jaar 2022**? Doneren aan Wynia's Week kan **[HIER](#)**. Hartelijk dank!